

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๒๐/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ค.๕/๒๕๕๔

วันที่ ๑๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

เรื่อง จำสืบเอก กฤษดา แก้วประพาพ (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ว่าพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๖๐ หรือไม่ และพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๐ (๑) หรือไม่ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยกเลิกหรือทุเลาการบังคับใช้บทบัญญัติดังกล่าวไว้ชั่วคราว

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและคำร้องแก้ไขเพิ่มเติม สรุปได้ว่า จำสืบเอก กฤษดา แก้วประพาพ (ผู้ร้อง) เคยรับราชการสังกัดโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด (ปัจจุบันเป็นสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย) กระทรวงกลาโหม ต่อมาผู้ร้องถูกให้ออกจากประจำการตามคำสั่งโรงเรียนเตรียมทหาร ที่ ๑๑/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ผู้ร้องเห็นว่าคำสั่งดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงได้ยื่นฟ้องกองบัญชาการกองทัพไทยต่อศาลทหารกรุงเทพ เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๔ โดยกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและ

- ๒ -

ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในการยุติธรรม แต่ศาลทหารกรุงเทพมีคำสั่งไม่ประทับฟ้อง โดยเห็นว่าผู้ร้องมิใช่บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารขณะฟ้อง ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องจึงอุทธรณ์คำสั่งของศาลทหารกรุงเทพต่อศาลทหารกลาง เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ และได้แย้งว่าพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ วรรคสอง มาตรา ๔๐ (๑) โดยขอให้ศาลทหารกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย แต่ศาลทหารกลางมีคำสั่งว่า เมื่อขณะฟ้องผู้ร้องมิได้เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจฟ้องคดี ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และกองบัญชาการกองทัพไทย จำเลย ก็มีใช้บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๑๖ คดีดังกล่าวจึงไม่อยู่ในอำนาจศาลทหารที่จะรับไว้พิจารณาพิพากษา ดังนั้นคำสั่งของศาลทหารกรุงเทพไม่ประทับฟ้องจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว อุทธรณ์คำสั่งของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น ส่วนคำโต้แย้งดังกล่าวเมื่อผู้ร้องไม่มีอำนาจฟ้องคดีและกองบัญชาการกองทัพไทยมิได้เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารจึงไม่จำต้องวินิจฉัย ต่อมาผู้ร้องยื่นฎีกาคัดค้านคำสั่งศาลทหารกลางต่อศาลทหารสูงสุด เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๔ และได้แย้งว่าพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๖ ถึงมาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๐ (๑)

วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๔ ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ โดยผู้ร้องเห็นว่า การที่พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ถ้าผู้เสียหายมิได้เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารแล้ว ต้องมอบคดีให้อัยการทหารเป็นโจทก์” เป็นบทบัญญัติที่ละเมิดและจำกัดสิทธิของประชาชนในการนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของศาลทหาร เป็นการละเมิดการใช้สิทธิทางศาลของประชาชนโดยตรง ซึ่งขัดต่อ “หลักแห่งเสรีภาพและความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา” ที่รัฐธรรมนูญได้ให้การรับรองตามมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ย่อมไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลหรือตุลาการมีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๗ ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ จึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และขัดต่อหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๖ ถึงมาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๐ (๑)

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๐ ได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้สิทธิฟ้องคดีต่อนิติบุคคลให้รับผิดชอบได้ ศาลทหารที่มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญก็ย่อมจะต้องให้สิทธิแก่ผู้ร้องสามารถฟ้องคดีต่อนิติบุคคลหรือกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อให้ผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบหรือผู้แทนรับผิดชอบตามกฎหมายได้ การที่ศาลทหารกลางยกประเด็นเรื่องคุณสมบัติขึ้นวินิจฉัยเอง โดยบุคคลที่ถูกฟ้องคดีต้องเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลทหาร ตามมาตรา ๑๖ (๑) ถึง (๘) มาเป็นข้อจำกัดในคดีที่ผู้ร้องยื่นฟ้อง ย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๑๖ (๑) ถึง (๘) จึงเป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอันต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๖ ถึงมาตรา ๓๑ และ มาตรา ๖๐

ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๖๐ หรือไม่ และพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๐ (๑) หรือไม่ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยกเลิกหรือทุเลาการบังคับใช้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวไว้ชั่วคราว

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องของผู้ร้องต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นกรณีที่ไม่อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๑ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญ

- ๔ -

รับรองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้” และวรรคสอง กำหนดว่า “การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นกรณีที่ไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๑๑ มาตรา ๒๔๕ (๑) และมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) ของรัฐธรรมนูญ”

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ แล้ว เห็นว่า ผู้ที่จะใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ได้ นั้น ต้องประกอบด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนี้

(๑) ต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้อันสืบเนื่องมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

(๒) บุคคลนั้นต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และ

(๓) ต้องเป็นกรณีที่บุคคลนั้นไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามคำร้องของผู้ร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๔๘ มาตรา ๑๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๖๐ หรือไม่ และพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๔๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๐ (๑) หรือไม่ นั้น แม้ผู้ร้องจะอ้างว่าเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันสืบเนื่องมาจากพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๔๘ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง อันเกี่ยวกับสิทธิในการฟ้องคดีก็ตาม แต่เมื่อคดีของผู้ร้องที่มีการโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลทหารสูงสุด และไม่ปรากฏว่าผู้ร้องได้ใช้สิทธิยื่นเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) และใช้สิทธิยื่นเรื่องต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) คำร้องของผู้ร้องจึงมิใช่กรณีที่ไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว จึงไม่ต้องด้วยเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒

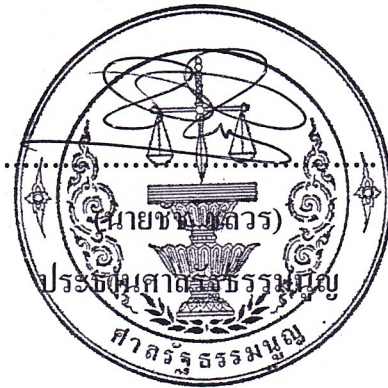

- ๕ -

วรรคสอง ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐
ข้อ ๒๑ วรรคสอง ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

ส่วนกรณีที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยกเลิกหรือทุเลาการบังคับใช้บทบัญญัติดังกล่าวไว้
ชั่วคราว นั้น เห็นว่า ผู้ร้องมิได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดละเมิด
สิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติ
แห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ กรณีจึงไม่ต้องด้วยเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๑๒ ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐
ข้อ ๒๑ วรรคหนึ่ง ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้เช่นเดียวกัน

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

- ๖ -

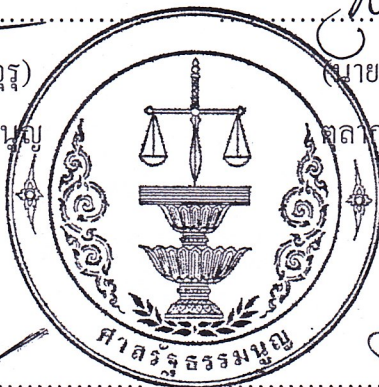
(คำสั่งที่ ๒๐/๒๕๕๔)

(นายจรัญ ภัคดีชนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายจรัญ อินทजार)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายเฉลิมพล เอกอุรุ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนุรักษ์ มาประณีต)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวัตน์ สร้อยพิสุทธิ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุพจน์ ไข่มุกด์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ